

DE INDISCHE TAPIR OF SCHABRAK-TAPIR

(*Tapirus indicus*, TEMM. — *Tapirus malajanus*, HORSF.)

DOOR

J. HENDRIK VAN BALEN.

»De Indische Tapir onderscheidt zich», aldus BREHM, »van zijne verwanten door aanzienlijke grootte en door zijn betrekkelijk slanken lichaamsbouw; van den kop is het aangezichtsgeedeelte dunner, de schedel meer gewelfd; de slurf is forscher en langer, de pooten zijn krachtiger, de manen ontbreken, ook de kleur is anders. Vooral de bouw van de slurf is, naar het mij voorkomt, belangrijk voor het herkennen van dit dier. Terwijl deze bij de Amerikaansche tapirs duidelijk te onderscheiden is van den snuit en door zijn afgeronden vorm op een buis gelijk, gaat de bovenste helft van den snuit bij den schabrak-tapir onmerkbaar in de slurf over en gelijk deze op de dwarse doorsnede veel op de slurf van den olifant; zij is n. l. aan de bovenzijde afgerond, aan de onderzijde recht afgesneden.»

»Zeer eigenaardig is de kleur van het hoogst gelijkmatige haar-kleed. Bij de zuiver donker zwarte (op de matte tint van caoutchouc gelijkende) grondkleur steekt de grijsachtig witte, duidelijk begrensde schabrak, sterk af.» Deze bestaat uit één groote vlek en omvat de geheele achterhelft van den rug tot ver naar den buik toe, waardoor het schijnt alsof er een kleed over het dier geworpen is. De afgeronde ooren hebben een witten zoom. Volgens nauwkeurige metingen aan een volwassen wijfje bedroeg, volgens BREHM, de lengte 2.5 M., met inbegrip van het 8 cM. lange staartstompje, bij 1 M. schouder- en 1.05 M. kruishoogte. Een hierna vermeld voorwerp, door MOHNIKE gemeten, was 7 voet 9 duim lang, schouderhoogte 3 voet $7\frac{1}{2}$ duim.

De Indische Tapir komt voor op Sumatra en Borneo. Bock be-

twijfelde of hij wel op Borneo voorkomt, doch, behalve dat hij door MULLER als daar voorkomende wordt vermeld, zegt ook MOHNIKE dat hij daar woont. Dr. HAGEN zegt, dat hij in Langkat (Deli) zeldzaam is. De Maleiers in Deli kennen hem niet, maar de planters wel en bij een van hen vond hij een schedel. Ook in Siak moet hij voorkomen. De sultan van Serdang had er eenige jaren vroeger een levend gehad, die door een honderdtal zijner onderdanen gevangen was.

Op Sumatra noemt men hem *Tenoe* of *Tanoë*, de gewone Maleische naam is *Koeda-ajer*, wat letterlijk *waterpaard* beteekent en ook *Maiba*; de bewoners van de baai Boengoes, niet ver bezuiden Padang, noemen hem *Babi-aloe*.

De Indische Tapir schijnt hier en daar in de kustwouden tamelijk menigvuldig te zijn. Hij houdt zich voornamelijk op in de groote bergwouden en bosschen, waar hij bij voorkeur aan moerassige plaatsen voorkomt, die zoo afgelegen mogelijk en rijk aan water zijn. Hij leeft daar in kleine troepen, verlaat die plaatsen zelden en houdt zich lang in een en dezelfde streek op. Hij baant zich, evenals de neushoorn, paden door de wildernis over sterke hellingen en enge dalen, tot eené hoogte van 1200 ellen boven de oppervlakte der zee.

Zijn voedsel bestaat uit bladeren van allerlei boomen, te gelijk met de twijgen en takken, afgevallen vruchten en boomschors.

Hij heeft een zachten aard en kan, zelfs oud gevangen, gemakkelijk getemd worden en wel zóó, dat een kind hem kan regeeren.

Dr. MOHNIKE deelt omtrent twee ontmoetingen, welke hij op Sumatra met den tapir had, het volgende mede:

»De eerste maal, dat ik een tapir zag,» zegt MOHNIKE, »was in 1847 te Palembang, toen ik de gastvrijheid van den heer DE KOCK genoot. Aan den rechteroever van de Moesi, omstreeks een vierde mijl stroomafwaarts van het fort, lag een groote tuin, welken de overste hoofdzakelijk wegens de talrijke mangoestan's, manga's en andere heerlijke vruchten gehoord had. Wij hadden dezen tuin verscheiden malen bezocht en eens een geheelen dag in het huis er van doorgebracht.

Op een vroegen morgen kwam de heer DE KOCK mij verzoeken mij zoo spoedig mogelijk te kleeden, want men had hem daareven bericht, dat in den afgeloopen nacht een groot dier, wiens naam hij niet had kunnen te weten komen, in den tuin was gedrongen en er

nog in was. Hij had ENGELKEN en DANIEL FISCHER laten uitnoodigen en beide heeren verschenen terstond.

Zooals ik reeds opmerkte, is de rechteroever der Moesi in het geheel nog lager en moerassiger dan de linker, en om daaraan te gemeet te komen was de tuin doorsneden met tal van greppels, die uitliepen in eene breede sloot, welke de tuin in het midden doorstroomde en het water naar de Moesi afvoerde.

Dit afvoerkanaal liep onder de omheining van den tuin door, maar men had op die plaats het staketsel verlengd tot op den bodem van het kanaal. Het onderste gedeelte, dat in het water kwam, was echter verrot, zoodat er eene opening ontstaan was en hierdoor was het dier binnengekomen.

Wij ontdekten, dat het onbekende dier een tapir was en wel een bijna vier voet hoog wijfje, en omstreeks acht voet lang. Baron DE KOCK gaf bevel het dier niet te doodden, maar zoo mogelijk levend te vangen. Het getal aanwezige Maleiers bedroeg ongeveer twintig, die, na korte beraadslaging, besloten het dier een strik over den kop te werpen, waartoe er ijlings een van rotan werd gevlochten.

Aanvankelijk scheen de tapir de aanwezigheid van al die menschen nauwelijks op te merken, ofschoon hij zich wel op een afstand van ons hield. Langzaam wandelde hij de breede paden langs en bleef dikwijls staan als een twijg, een bloem of mooi uitziend gras zijn eetlust opwekte. In dezen tuin waren een groot aantal bruggetjes over de greppels en zoo dikwijls de tapir er over een moest, zagen wij hoe hij de brug eerst voorzichtig met de voorpooten beproefde.

Eerst toen de Maleiers pogingen deden hem te naderen, werd hij onrustig en liep zoo snel weg, dat hij iedereen achter zich liet. Hij liep recht op de omheining toe om daar door te breken. Eene menigte kleine slooten werden achtereenvolgens door hem met groot gemak overgesprongen of hij liep er door, met een vlugheid, die ons verbaasde. Toen hij zag, dat hij er aan die zijde niet uit kon, snelde hij naar het tegenovergestelde einde. Een deel der Maleiers trad hem in den weg en vormde snel een soort van laan, waar hij door moest, terwijl zij beproefden hem een strik over den kop te werpen. Niemand gelukte dit en aan een tweede troep evenmin. De tapir maakte nu een zwenking en liep op het breede afvoerkanaal toe, maar vóór hij dit bereikt had waren verschillende Maleiers hem genaderd en een van hen gelukte het hem een strik over den kop te

werpen; maar de tapir ontvluchtte, voordat de strik toegetrokken was.

Toen hij overal, waarheen hij ging, vervolgers op zich zag afkomen werd hij hoe langer hoe wilder, doch naar het ons toescheen meer van angst dan van woede. Tot nu toe hadden wij slechts een luid en snel snuiven gehoord, maar nu begon hij te schreeuwen en wel op eene wijze, die de meeste overeenkomst heeft met het schreeuwen van een gejaagd tam varken, doch afgebroken en luider. Toen hij de strik afschudde, keerde hij zoo snel om, dat hij een paar Maleiers omverliep; hij deed echter geen poging ze iets te doen, bekommerde zich niet om hen en liep haastig op het afvoerkanaal toe, ten einde langs den weg, waardoor hij binnen was gekomen, ook terug te gaan.

De Maleiers volgden hem voor een deel in het water, om hem touwen om de achterpooten te binden; terwijl anderen op den oever poogden hem een strik om te werpen. Beide pogingen gelukten, daar het dier zich in het nauwe kanaal niet kon omkeeren. Door de manier waarop het dier zich, onder steeds harder schreeuwen, teweestelde, werd het water in het afvoerkanaal weldra in enkel modder veranderd en spatte voortdurend zoo naar alle kanten, dat wij ten slotte niet meer konden zien, wat er voorviel. Het duurde nu niet lang of de tapir was geheel gebonden; ook hierbij had hij geen enkelen man gebeten of op andere wijze gekwetst.

Toen hij machteloos op het gras lag en door verscheidene emmers water van de modder gereinigd was, kon ik hem nauwkeurig bekijken en meten. Zijne lengte, van de 7 duim lange slurf tot aan het einde van den zeer korten, hoogstens 2 duim langen staart, bedroeg 7 voet 9 duim; zijne schouderhoogte 3 voet $6\frac{1}{2}$ duim, zijn omvang 6 voet 2 duim. De kleur was een mat zwart, slechts de punten der ooren waren wit en een groote, witte, ietwat grijze vlek breidde zich over de grootste achterhelft van den rug als een dek uit, achter tot aan den staartwortel op zijde, tot aan den buik; de laatste was zwart. Op zijn dikke huid vertoonden zich hier en daar korte haren. De huid voelde als caoutchouc aan, waarmede zij ook (behalve de boven bedoelde witte vlek) wat de kleuren betreft veel overeenkomst had. De staart was onbehaard.

Deze tapir gewende zich zeer wel aan de gevangenschap en bleek een zeer zachtmoedig dier. Ook aan het gezicht van menschen gewende hij spoedig en het duurde niet lang of hij stak, als hij ons zag naderen, den kop tusschen de bamboesstaven zijner gevangenis

om een pisang of een stuk suikerriet uit onze hand aan te nemen. Niet alleen liet hij toe dat wij hem aanraakten, maar hij scheen er op gesteld dat wij hem op den kop krabbelden. Met den verlengden neus of slurf betastte en bevoelde hij altijd onze handen. Aanvankelijk bestond het voeder voornamelijk uit versch gras en boombladeren; maar spoedig wende hij zich aan gekookte rijst, terwijl suikerriet en pisang voor hem even zulke lekkernijen waren als voor olifanten, paarden en herten.

De tweede maal dat ik een tapir zag was in 1862 te Boengamas, in de residentie Tebing Tinggi. Het was kort voor zonsondergang; ik kwam juist aan en wilde mij naar den controleur begeven, toen mijne opmerkzaamheid getrokken werd door een lawaai van menschenstemmen en het geschreeuw van een dier. Mijne dragers zetten hunne pakken eenvoudig neer en snelden tusschen de huizen en tuinen aan mijne rechterhand naar de plaats vanwaar het alarm kwam. Ik volgde hen.

Daar lag een groote mannelijke tapir, uit talrijke wonden bloedend, stervend op den grond. Het dier kon zich niet meer oprichten, ja kon nauwelijks den kop en de beenen bewegen en het smartelijk geschreeuw en gesteun werd van oogenblik tot oogenblik zwakker. Niettegenstaande drong men van alle zijden op het dier om het met pieken en klewangs de rest te geven. Het scheen dat een ieder zijn wapen met het bloed van het dier wilde kleuren.

Het dier was geheel onbemerkt in het dorp gekomen en eerst ontdekt, toen de bevolking van het veld huiswaarts keerde. Het werd omsingeld en met lanssteken en klewanghouwen gedood.

Dit mannetje was een halve voet lager en evenveel korter dan het hiervoor beschreven wijfje. Het voorkomen van den tapir in deze 1200 voet boven de oppervlakte der zee gelegen streek, die met bosschen bedekt en met rivieren doorsneden, doch overigens droog is, bewijst, dat de tapir niet alleen in lage, moerassige streken voorkomt.